

Çevrimiçi Yaratıcı Drama Deneyimine Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Gözünden Bir Bakış

Belgin BAL İNCEBACAK¹

Öz: Bu araştırmanın amacı Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitim sürecindeki yaratıcı drama dersine ilişkin tutum düzeyleri ve çevrimiçi canlı derse ilişkin görüşlerini belirlemektir. Karma model olarak desenlenen çalışmada 40 öğrencinin bulunduğu bir grup ile 13 haftalık çevrimiçi eğitim ortamında yaratıcı drama çalışması uygulanmıştır. Yaratıcı drama oturumları 2021-2022 eğitim öğretim güz dönemi boyunca toplamda 26 ders saat uygulanmıştır. Drama çalışması sonunda 40 öğrenciye yaratıcı drama dersinin katkısını belirlemek için ders sonunda anket formu, yaratıcı dramaya yönelik tutum ölçeği ve uzaktan öğrenmeye yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmada elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde istatistiksel analizler (T-testi ve Spearman korelasyon analizi) kullanılmıştır. Çalışmanın nitel verilerinin analizi sonucunda, öğrenciler yaratıcı dramanın kendilerini daha iyi ifade etmelerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir. Katılımcı öğrenciler, uzaktan eğitimde sürekli pasif ders dinleme yerine aktif şekilde sürece dâhil oldukları için daha motive olmuş şekilde ders dinlediklerini ifade etmişlerdir. Nicel verilerin sonuçlarına göre de uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği toplam puanının kişisel uygunluk ve etkililik boyutları arasında yüksek, yakınlık boyutu arasında zayıf ilişki mevcuttur. Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği toplam puanının, kişisel uygunluk ile etkililik boyutları ($r=0,854$) arasında yüksek, öğreticilik boyutu ile ($r=0,504$) orta bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: çevrimiçi öğrenme, yaratıcı drama, canlı ders

The Online Creative Drama Experience from the Perspective of Students in the Faculty of Health Sciences

Abstract: This research aims to determine the attitudes of students in the Faculty of Health Sciences regarding the creative drama method and their opinions regarding the online course. Using a mixed model approach, 40 students were enrolled in 13 weeks of creative drama work (26 hours total) during the 2021–2022 academic year. At the end of the study, the students were given an evaluation, including a questionnaire, creative drama attitude scale, and distance learning attitude scale, to determine the contribution of the online course. Content analysis was used to process the qualitative data, and statistical methods (T-test and Spearman correlation analysis) were used to analyze the quantitative data. The study results indicated that the students felt that creative drama contributed to improved self-expression. They stated that their motivation to listen to lectures improved because they were actively involved rather than listening passively. According to the quantitative data, there is a strong correlation between the total score

Geliş tarihi/Received: 20.02.2022

Kabul Tarihi/Accepted: 15.06.2022

Makale Türü: Araştırma Makalesi

¹ Dr, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sınıf Eğitimi, belginbal33@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4643-8051

Atf (Citation): Bal İncebacak, B. (2022). Çevrimiçi yaratıcı drama deneyimine sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin gözünden bir bakış. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 379-404. <https://doi.org/10.33711/yyuefd.1076547>

on the distance education attitude scale and personal suitability and effectiveness ($r = 0.854$), and a weak correlation with disposition. There is also a moderate relationship with instructional dimension ($r = 0.504$).

Keywords: online learning, creative drama, live lesson

Giriş

Tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını eğitim öğretimin sekteye uğramasına sebep olmuştur. Salgın döneminde eğitim öğretim sürecinin aksamaması için hızlı bir dönüşüm yaşanmıştır. Salgınla birlikte eğitim öğretime kısa bir ara verilmiştir. Kapanma sonrasında üniversitelerde kendi imkânları dâhilinde çevrimiçi uzaktan eğitime (emergency remote learning) geçilmiştir. Milli eğitimde ise uzaktan eğitim sürecinde hem çevrimiçi araçlar hem de televizyon gibi kitle iletişim araçları kullanılmıştır. Eğitim öğretim faaliyetleri yapılandırılırken, sürdürülebilirlik, ekonomiklik, toplumsallık ve mekânsallık boyutları dikkate alınarak yapılandırılmaktadır (Çiçeklioğlu & Akmaz, 2020). Salgın şartları nedeniyle eğitim sürecinin aksamaması için sürdürülebilirlik, ekonomiklik ve toplumsal şartlar dikkate alınarak, mekânsal olarak bireyleri bir araya getirmemek için acil uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir.

Uzaktan eğitim, çeşitli uzaktan eğitim platformları ile bireyin farklı ortamlardan eğitim ortamına ulaşabilmesi olarak ifade edilebilir (Yates & Bredley, 2000). Gökçe Toker (2008) uzaktan eğitimi zaman ve mekândan bağımsız bilişim teknolojilerinin kullanılmasıyla gerçekleştirilen dersler olarak ifade etmiştir. Uzaktan eğitim yeni çıkan bir kavram değildir. Ülkemizde ve dünyada internet ile bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle birlikte uzun yıllardır uygulanmakta olan bir yapıyı temsil etmektedir. Bu açıdan salgının etkisi geçene kadar en kısa sürede eğitim öğretim devam etmesi için en uygun çözüm olarak düşünülmüş ve dünya ile birlikte ülkemizde de hızlı bir dönüşümle sürece uyum sağlanmıştır. Ülkemizde acil uzaktan eğitim için farklı platformlarda çevrimiçi video konferans uygulamalarıyla (Google Meet, Google Hangout, Zoom, Cisco Webex) çevrimiçi eğitim platformları üzerinden canlı video eğitimiyle dersler işlenmiştir. Bu derslerde sunucu ya da eğitmen ses, görüntü ve ekran paylaşımı yapabilmektedir. Aynı zamanda eğitmen ve sunucu isterse tüm katılımcılar ses, görüntü ve ekran paylaşımı yapabilmektedir. Acil uzaktan eğitim döneminde, üniversite öğrencileri ve eğitmenlerin e-posta adresleri aracılığıyla ders programlarına uygun olacak şekilde kendilerine tanımlanan derslere atamaları gerçekleştirilmiştir. Bu şekilde çevrimiçi eğitim platformlarında canlı dersler işlenmeye başlanmıştır. Eskiden beri uygulanmakta olan bir yapı olsa bile tüm Türkiye’de aynı anda başlayan sürece uzaktan eğitim alt yapısı olan üniversiteler daha hızlı çözüm bulmuştur ve eğitim öğretime başlamıştır. Acil uzaktan eğitim döneminde derslerden istenilen başarının sağlanıp sağlanmadığına ilişkin araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Örneğin, Er Türküresin (2020) salgının başında yapmış olduğu çalışmasında, acil uzaktan eğitimin derslerde verim sağlamadığı bundan dolayı öğrencilerin genelde yüz yüze eğitimi tercih ettikleri sonucunu elde etmiştir. Sürecin bir anda uygulanması, kurumların yeterli alt yapısının olmaması, eğitimlere sürece hazırlık yapmadan dâhil olmaları bu durumun yaşanmasına sebep olmuş olabilir.

Acil uzaktan eğitim modelinde, uygulama derslerinde yaşanan zorluklar olması da muhtemeldir. Öğrencilerin yüz yüze eğitim döneminde verim aldıkları derslerin içinde yaratıcı dramın olduğu bilinmektedir (Sarışan Tungaç vd., 2018, 2019). Uygulama dersleri arasında olan yaratıcı dramın çevrimiçi ortam da etkili olduğu Bal İncebacak (2021) tarafından yapılan bir

çalışma ile ortaya konulmuştur. Uzaktan eğitim döneminde, uygulamalı bir ders olan yaratıcı dramının farklı gruplarda da denenerek benzer şekilde etki gösterip gösterilmeyeceğinin araştırılması önemlidir. Yaratıcı drama, literatürde birçok çalışmada kullanılmıştır. Yapılan çalışmaların sonuçlarına göre öğrencilerin süreçten verim aldıkları ifade edilmiştir (Özyürek, 2020; Uygungül vd., 2019; Yılmaz & Ceylan, 2020). Yapılan çalışmaların yaratıcı drama için yüz yüze dönemde işlendiği, bu çalışmalardan verim alındığı görülmektedir. Salgın döneminde uzaktan eğitime geçildiğinde uygulamalı derslerin verimli şekilde yapılmadığı literatürde ifade edilmiştir (Yolcu, 2020). Web tabanlı uzaktan eğitim çalışmalarında öğrenciler ile işlenen teorik derslerin uygulamalı derslere göre daha çok katkısı olduğu belirtilmiştir (Kesin & Kaya Özer, 2020). Uzaktan eğitim sürecinde derslerden verim alınmadığı ifade edilmektedir. Bunun aksine yaratıcı drama derslerinin de verimi arttırdığı düşünüldüğünde, bu verimin acil uzaktan eğitim döneminde benzer şekilde olduğu olup olmadığının araştırılması önemlidir. Bu işleyişin acil uzaktan eğitim sürecinde yaşanan olumsuzluğa çözüm olup olmayacağının belirlenmesi önemlidir.

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri Eğitim Fakültesi öğrencileri gibi toplumun birçok kesiminden kişi ile iş birliği içinde görev yapmaktadır. Özellikle sosyal hizmet öğrencileri toplumun pek çok kesimi ile iş birliği içinde çalışmakta ve yaratıcı drama yöntemini kullanacakları pek çok ortama sahip olmaktadır. Bu açıdan Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bu yöntemin farkındalığına sahip olmaları iş yaşamlarında onları diğer çalışanlardan farklı kılacaktır.

Yaratıcı drama dersi, hem farklı derneklerin eğitiminden geçerek eğitim alanlar hem de üniversitelerde bu alanda yayını olan öğretim elamanları tarafından verilebilmektedir. Genelde Eğitim Fakültesi öğrencilerinin aldığı bir ders olarak programlarda yer almaktadır. Birçok üniversitede özellikle Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin bu dersi almadıkları literatürde ifade edilmiştir (Gökçearslan Çifci & Altınova, 2017; Nazlıer & Akoğlu, 2018;). Bu problem sadece ülkemize özgü bir sorun da değildir. Benzer şekilde literatürde, örneğin Endonozya'da da drama eğitimlerinin istenilen düzeyde olmadığı ifade edilmektedir (Nurhasanah & Maspuroh, 2021). Dersi yürütecek eğitmenin az sayıda olması ve dersi verebilmek için özel bir eğitim gerektirmesi sebebi ile birçok fakültede bu ders yer almamaktadır. Fakülteler seçmeli ders olarak programlarına eklemektedirler. 2020-2021 eğitim öğretim döneminde ilgili çalışmanın yapıldığı üniversitede de bu ders, Sağlık Bilimleri Fakültesine uzaktan eğitim sürecinde seçmeli ders olarak eklenmiş ve seçmeli dersi alan öğrenciler ile çevrimiçi bir şekilde canlı ders olarak yürütülmüştür. Canlı bir şekilde yürütülen dersin etkisi bu çalışma ile araştırılmıştır.

Adıgüzel (2019) yaratıcı dramayı, bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerini kullanarak bir amaç çerçevesinde, rol oynama ve doğaçlama vb. tekniklerini kullanarak ısınma, canlandırma ve değerlendirme basamaklarından oluşan bir süreç olarak ifade etmiştir. Isınma aşamasında, etkinliğin amaca uygun oyunlar ile desteklenip grubun ilgisinin konuya çekilmesi sağlanmaktadır. Canlandırma aşaması, lider rehberliğinde yaratıcı dramının farklı tekniklerinin (doğaçlama, -miş gibi yapma, şimdi ve burada olma vb.) kullanıldığı kısımdır. Değerlendirme aşaması ise sürecin sonunda elde edilen durumlar hakkında katılımcıların görüşlerin alındığı bir yapıyı temsil etmektedir. Bu yönü ile yaratıcı drama belli aşamalara göre yapılandırılmış bir dersi ifade etmektedir. Bu açıdan acil uzaktan eğitim sürecinde de aslında normal zamanda yapılan uzaktan eğitim sürecini ifade etmektedir. Çünkü liderin hazırlıksız bir eğitim vermesi mümkün değildir. Yaratıcı drama önceden kurgulanan plan dâhilinde bir atölye yapısına sahip olmasına

rağmen, uygulama anında katılımcı gruba göre lider, planında çeşitli değişiklikler yapabilir (Üstündağ, 1994).

Yaratıcı dramının bir öğretim yöntemi olduğu, bununla birlikte kişinin kendisini tanımasına da katkı sağladığı düşünülmektedir. Üstündağ (1994) yaratıcı drama ile katılımcıların kendilerini ve çevrelerini anlamalarına katkı sağlandığını belirtmiştir. Ayrıca çeşitli becerilere de katkı sağladığı bilinmektedir. Örneğin Akfırat (2006) yaratıcı dramının iş birliği yapma, bireysel ve grupla düşünme, empati yeteneği, eleştirel düşünme becerisi gibi becerileri kazanacakları bir süreç olduğunu ifade etmiştir. Bunun sebebinin öğrencilerin canlandırmalar aracılığıyla çeşitli rollere girmeleri ve birçok problem durumuyla baş etmeleri olduğu düşünülebilir. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin de toplumun birçok kesimi ile muhatap olup onların sorunları ile karşı karşıya kalacağı düşünüldüğünde bu dersi almalarının faydalı olacağı düşünülmektedir. Literatürde de benzer şekilde Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmalar incelendiğinde fakültenin öğrencilerine birçok fayda sağladığı ifade edilmektedir (Altınova & Gökçearslan Çifci, 2013; Bal İncebacak, 2021; Ege, 2021; Gökçearslan Çifci & Altınova, 2012; 2017; Nazlier & Akoğlu, 2018; Özateş Gelmez, vd., 2019; Öztürk, 2011). Yaratıcı drama çalışmaları incelendiğinde üniversitelerde genelde eğitim fakültesi öğrencileri ile çalışılmaktadır. Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile yapılan çalışmalara bakıldığında literatürde az çalışma olduğu görülmektedir. Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü öğrencileri ile yapmış olduğu çalışmasında Ege (2021) yaratıcı drama dersi ve yöntemi ile yürütülen çalışmaların artırılması gerektiğini ifade etmiştir. Tanrıseven ve Aykaç (2013) yaratıcı drama çalışmalarının sadece öğretmen adayları ile değil üniversitede öğrenim gören diğer öğrenciler ile de çalışılması gerektiğini ifade etmiştir. Bu açıdan 2020-2021 eğitim öğretim döneminde seçmeli ders olarak Sağlık Bilimleri Fakültesi programlarına eklenmiştir. Programa eklenen bu dersin yürütme aşaması, Covid-19'dan dolayı uzaktan bir şekilde yürütülmüştür. Bundan dolayı yeni kavramlar ortaya çıkmıştır. Bunlar acil uzaktan eğitim ve çevrimiçi yaratıcı dramadır.

Çevrimiçi yaratıcı drama kavramı Covid-19'un hayatımıza girmesi ile ortaya çıkmıştır. Salgın dönemi öncesinde yüz yüze yapılan birçok eğitim, Covid-19 salgını döneminde dönüşüm yaşamış ve çevrimiçi ortamlarda işlenmeye devam edilmiştir. Derslerin verimli geçmesi için çeşitli alternatifler oluşturulmuş ve kullanılmaya başlanmıştır. Covid-19 dönemi öncesinde de uzaktan eğitim uygulamaları yapılmıştır ancak, salgın döneminde yapılan uzaktan eğitim için acil uzaktan eğitim kavramı kullanılmıştır. Salgın ile yüz yüze işlenen derslerin herhangi bir hazırlık yapılmadan çevrimiçi ortamda sunulması bu süreci kapsamaktadır. Bir de bu dönemde yüz yüze yapılan uygulamaların çevrimiçi ortama aktarılması için planlama yapılması gereken dersler vardır. Bu derslerin başında yaratıcı drama gelmektedir. Yaratıcı dramının uzaktan eğitim ortamına aktarımı için bir ön hazırlık gerekmektedir. Hazırlıksız bir sürece başlamak mümkün değildir. Salgın öncesinde de bunun denemeleri yapılmıştır. Bu süreçte teorik derslerin genelde uzaktan eğitimle yapılması ön planda iken, Philip ve Nicholls (2007) drama ve tiyatro eğitiminin de uzaktan eğitimle uygulanabileceğini ifade etmişlerdir. McAndrew vd. (2004) yaratıcı drama ve tiyatro eğitiminin uzaktan eğitimde bir denemesini yapmışlardır. Süreçte uzaktan yaptıklarında da verim aldıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle farklı mekânlardaki katılımcıların eğitimlerle yaratıcı drama ve tiyatro eğitimlerinde kullanılan doğaçlamalarda sorunsuz şekilde uygulamalar yaptıklarını ifade etmişlerdir. Süreçte zorunlu bir yapı olmaması ve yüz yüze daha çok fayda sağlanması sebebi ile eğitimler genelde yüz yüze yapılmaya devam etmiştir. Covid-19'un

hayatımıza girmesi ile süreç tercih olmaktan çıkıp bir zorunluluk haline gelmiştir. Yılmaz vd., (2020) yaratıcı drama liderlerinin Covid-19 döneminde birçok eğitimci gibi süreçten olumsuz etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Bu dönemde çevrimiçi canlı dersler ile eğitimler verilmeye başlanmıştır. Yaratıcı drama öğretmenleri hızlı bir dönüşümle yaratıcı drama oyunlarını ve doğaçlamaları çevrimiçi ortamda denemeye başlamışlardır. Birçok üniversitede uzaktan eğitim kayıtlarının paylaşıldığı farklı platformlar aracılığıyla derslerin işlendiği görülmektedir (bkz: <https://avys.omu.edu.tr/>). Süreçte liderler çevrimiçi ortamda bile birçok etkinliğin nasıl yapılacağını deneme yanılmalar ile keşfetmiştir (Yılmaz vd., 2020). Yaratıcı drama, acil uzaktan eğitim döneminde bile uzaktan çevrimiçi canlı derslerle yürütülebilmektedir. Yürütülen bu derslerin acil uzaktan eğitim döneminde etkisinin araştırılması gerekmektedir.

Çevrimiçi yaratıcı drama, yüz yüze ortamda yapılan birçok etkinliğin çevrimiçi ortamda yapılması olarak ifade edilebilir. Çevrimiçi yaratıcı drama dersi tıpkı yüz yüze yapılan yaratıcı drama dersleri gibi ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarından oluşmaktadır. Isınma aşamasında, oyunlar yüz yüze eğitimde oynatılan oyunların çevrimiçi ortama aktarılması ile gerçekleşmektedir. Örneğin yüz yüze ortamda oynatılan *top sende* etkinliği çevrimiçi ortamda şu şekilde uygulanmaktadır. “Bu oyunda lider bir harf seçer. Elindeki topu seçtiği herhangi bir kişiye atar. Örneğin A, harfini seçer, topu attığı kişi A harfi ile başlayan bir kelime söyler. Top atılan kişi topu yeni kişiye attığında o da yeni bir kelime söyler. Oyun tıkanıldığında yeni bir harf ile oyun devam eder” şeklindedir. Bu oyun çevrimiçi ortamda “Bu oyunda lider bir harf seçer. Yüz yüze ortamda kullanılan gerçek top, çevrimiçi ortamda hayali bir top olur ve öğrenciler ellerindeki hayali topu isim söyleyerek atıyormuş gibi yapar. Örneğin A, hayali olarak topu attığı kişinin ismi söyler. İsmi söylediği kişi hayali topu tutuyormuş gibi yapar ve A harfi ile başlayan bir kelime söyler. Yeni kişiye attığında kişi önce hayali topu tutar. Tuttuktan sonra A harfi ile söylenmeyen yeni bir kelime söyler. Daha sonra elindeki hayali topu yeni bir kişiye atar. Tutan kişi de yeni bir kelime söyler. Oyun tıkanıldığında yeni bir harf ile oyun devam eder” şeklinde oynatılmaktadır. Doğaçlamalarda yine grup halinde yapılan konuşmalar sırası ile iki kişi ya da daha fazla kişinin katılımı ile karşılıklı konuşmalar şeklinde yapılarak doğaçlamalar çevrimiçi ortamda gerçekleştirilir. Bu şekilde yüz yüze yapılan çoğu şey çevrimiçi ortamda da gerçekleştirilmektedir. Bu amaçla güz döneminde Sağlık Bilimleri Fakültesine seçmeli ders olarak eklenen bu dersin hem derse hem de çevrimiçi sürece etkisinin araştırılmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür. Bundan dolayı bu çalışma Sağlık Bilimleri Fakültesinde yer alan farklı bölüm öğrencilerinin katıldığı seçmeli ders ile yürütülmüştür. Çevrimiçi ortamda yaratıcı dramının uzaktan eğitim döneminde etkisi araştırılmıştır. Çalışmada değişken olarak uzaktan alınan diğer uygulamalı dersler ve cinsiyet tercih edilmiştir. Çevrimiçi eğitimlerde Tüzün ve Toraman (2021) cinsiyet konusunda bir öngöründe bulunmanın zor olmakla beraber, verilerde gözlemlenecek cinsiyete dayalı bir farklılığın uzaktan eğitime dair önemli bilgiler verebileceğini ifade etmişlerdir. Bundan dolayı bu değişken olarak çalışmada cinsiyet ele alınmıştır. Acil uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutum olduğu -yukarıda da ifade edildiği gibi- görülmektedir. Bu süreçte yürütülen derslere olan tutum ile yaratıcı drama dersine yönelik tutum arasında fark olup olmadığının belirlenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Çünkü Covid-19 döneminde hem salgının etkisi hem de zorunlu bir uzaktan eğitime geçilmiş olması birçok olumsuz durumun yaşanmasına sebep olmuştur. Bu açıdan uzaktan eğitime yönelik olumsuz tutumun, yaratıcı drama dersi ile telafi edileceği düşünülmektedir. Çalışma ile Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin çevrimiçi

yaratıcı drama dersine ilişkin tutum düzeyleri ve çevrimiçi derse ilişkin görüşlerinin ortaya çıkartılması amaçlanmaktadır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Çevrimiçi yaratıcı drama dersinin öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri nelerdir?

Çevrimiçi yaratıcı drama dersi ile uzaktan eğitim ile alınan diğer uygulamalı derslere yönelik olarak öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin düşünceleri nelerdir?

Çevrimiçi yaratıcı drama dersinin öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerine etkisi var mıdır?

Çevrimiçi yaratıcı drama dersine yönelik tutum ile uzaktan eğitime yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Çevrimiçi yaratıcı drama dersinin cinsiyet açısından öğrencilerin tutum seviyelerine etkisi var mıdır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Araştırma karma model kullanılmıştır. Karma model nitel ve nicel verilerin toplanarak analiz edilip bulgular ışığında yorumlanmasındadır (Creswell, 2007). Karma yöntem araştırması desenlerinden açıklayıcı desen kullanılmıştır. Açıklayıcı desende verilerin birbirini teyit etmesine dikkat edilir. Nicel yöntemler ile veriler toplandıktan sonra verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak için nitel veriler toplanarak yorumlanır (Yıldırım & Şimşek, 2016). Bu çalışmada önce nicel veriler toplanmış sonrasında nitel veriler toplanmıştır. Nicel analizlerin sonuçları nitel veriler ile desteklenerek açıklanmıştır. Bu çalışmada karma model kullanılmasının sebebi nicel olarak toplanan verilerin, nitel veriler ile derinlemesine incelenerek yorumlanmasıdır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, 2021-2022 eğitim öğretim döneminde Karadeniz bölgesinde bulunan bir devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerdir. Çalışma grubu kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışma grubu çevrimiçi yaratıcı drama dersine kayıtlı olan 40 öğrencidir. Gravetter ve Forzano (2012) kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi için, araştırmacının kolay ulaşabileceği ve araştırma için uygun ve gönüllü bireylerden seçmesi olarak tanımlamıştır. Çalışma grubunda 29 kadın, 11 erkek öğrenci yer almaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada nitel ve nicel veri toplama araçları kullanılmıştır. Kullanılan veri toplama araçlarına ait bilgiler aşağıda yer almaktadır:

Yaratıcı drama çalışması sonunda 40 öğrenciye yaratıcı drama dersinin katkısını belirlemek için yaratıcı dramaya yönelik tutum ölçeği ve uzaktan öğrenmeye yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. Süreçten iki hafta sonrada uzaktan eğitim ve yaratıcı drama dersine yönelik görüş belirleme anket formu ile öğrencilerin görüşleri alınmıştır. Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan veri toplama aracı anket formudur. Thomas (1998), anketi, kişilerin davranışlarını,

tutumlarını ya da inançlarını belirlemeye yönelik olarak belirlemek için bir dizi sorudan oluşan araştırma materyali olarak tanımlamıştır. Nitel veri elde etmek için, araştırmacı tarafından geliştirilen uzaktan eğitime yönelik görüş belirleme anketi kullanılmıştır. Bu formda uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin hem uzaktan eğitime hem de yaratıcı drama dersine ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak için hazırlanmıştır. Nicel veri elde etmek için, uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirlemek için literatürde var olan uzaktan eğitime yönelik ölçek ile yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını ortaya koymak için tutum ölçeği kullanılmıştır.

Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Görüşlerini Belirleme Ölçeği

Uzaktan eğitim yönelik görüşlerini belirlemek için literatürde yer alan ve daha önce benzer çalışmalarda kullanılmış olan ölçekler incelenmiş ve en uygun olan ölçeğin kullanılması hedeflenmiştir. Bu amaçla Yıldırım vd., (2014) tarafından geliştirilmiş ölçek uzaktan eğitim sürecine ilişkin görüşlere yönelik ölçek tercih edilmiştir. Çevrimiçi ortamda verilen yaratıcı drama dersinin uzaktan eğitime yönelik tutuma etkisi araştırılmıştır. Bu bağlamda kullanılan ölçek 18 maddeden oluşmakta ve 4 alt faktörü bulunmaktadır. Ölçek 1-5 aralığında derecelendirilmiştir. 1 (hiçbir zaman katılmıyorum), 2 (nadiren katılıyorum), 3 (bazen katılıyorum), 4 (genellikle katılıyorum), 5 (her zaman katılıyorum) şeklinde 5’li Likert olarak ifade edilmiştir. Ölçeğin faktörleri kişisel uygunluk, etkililik, öğreticilik ve yatkınlık olarak isimlendirilmiştir. Ölçeğin faktörlerinin Cronbach’s Alpha katsayısı değerleri, sırası ile 0,862 (Kişisel Uygunluk), 0,818 (Etkililik), 0,807 (Öğreticilik), 0,799 (Yatkınlık) olarak hesaplanmıştır. İlgili araştırmada ölçeğin toplam değeri üzerinden güvenilirlik katsayısı 0,78 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınacak minimum puan 18 maksimum puan 90’dır. 18-36 aralığı düşük, 37-54 aralığı orta, 55-90 aralığı yüksek olarak değerlendirilmiştir.

Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını belirlemek için alanın öncülerinden Adıgüzel’in ölçeği tercih edilmiştir. Adıgüzel (2006) tarafından geliştirilen ölçek Eğitim Fakültelerinde öğrenimlerine devam eden öğretmen adaylarının “Okulöncesinde Drama” ve “İlköğretimde Drama” derslerine ilişkin tutumlarını ölçmede kullanılacak Likert tipi bir ölçektir. Yazardan ilgili çalışmada kullanılmasına yönelik gerekli izinler alınmıştır. İlgili dersi veren araştırmacı Eğitim Fakültesinde açılan eğitimde drama dersini de yürütmektedir. Aynı zamanda Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler için açılan yaratıcı drama dersinin içeriği ile benzer çıktılar içermektedir. İlgili ölçek maddeleri yaratıcı drama dersinin doğasına uygun şekilde ifadelerden oluşan genel sorular olduğu için hala geçerliliğini koruyan bir ölçek niteliğindedir. İlgili ölçek 50 maddeden oluşmaktadır. Ölçek beşli Likert şeklindedir. Alt faktörleri bulunmamaktadır. Ölçeğin 20 maddesi olumsuz, 30 maddesi olumludur. Kesinlikle katılıyorum (5), kesinlikle katılmıyorum (1) şeklinde ifade edilerek derecelendirilmiştir. Ölçekten alınabilecek minimum puan 50, maksimum 250’dir. Ölçeğin Cronbach’s Alpha katsayısı değeri 0.94’dir. İlgili araştırmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. 50-100 aralığı düşük, 101-150 aralığı orta, 151-200 aralığı yüksek, 201-250 aralığı mükemmel olarak yorumlanmıştır.

Uzaktan Eğitime Yönelik Görüş Belirleme Anket Formu

Nitel verilerde kullanılan veri toplama aracı anket formu için, öncelikle ulusal ve uluslararası literatür incelenmiştir (Adıgüzel, 2009; Bil,2012; Chen, 1997; Erçevik & Bergil, 2020; Oğuz Namdar, Bülbül & Çankal, 2018; Kaaland-Wells,1993). Bu süreçte uzaktan eğitim sürecine ait kaynaklar taranmış ve yaratıcı drama ve uzaktan eğitime ilişkin görüşlerin ortaya çıkartılması için problem tanımlaması yapılmıştır. Daha sonra madde yazımı yani taslak form oluşturulmuştur. Hazırlanan taslak form ilk olarak eğitim bilimleri alanında doktora sahibi iki uzmanın görüşüne sunulmuştur. Anket sorularının yer aldığı taslak form 8 sorudan oluşmaktadır. Uzman görüşü sonrası benzer sorular çıkartılmıştır. Uzman görüşü sonrası anket formu 5 sorudan oluşacak şekilde revize edilmiştir. Anket formundaki sorular çevrimiçi bir platforma aktarılarak öğrencilerin doldurmaları sağlanmıştır. Bu süreç sonrasında ankete son şekli verilmiştir. Anket formunda yer alan sorulardan örnekler aşağıdadır:

Covid-19 döneminde uzaktan eğitimde çevrimiçi yaratıcı drama dersi ve aldığınız diğer acil uzaktan dersleri düşündüğünüzde uzaktan eğitim sürecini nasıl tanımlarsınız?

Covid-19 döneminde aldığınız acil uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz?

Verilerin Analizi

Araştırmada nitel ve nicel şekilde veriler toplanmıştır. Nicel veriler dönem sonunda öğrencilere çevrimiçi form olarak yollanmış ve katılımcıların doldurmaları istenmiştir. Toplanan veriler Excel formatında indirilmiş ve daha sonra istatistiksel paket programa aktarılmıştır. Araştırmada toplanan nitel veriler her dersin sonunda ders içeriğine ve yöntemin işleyişine yönelik olarak bir dönem sonunda final sınavı sonrası sürece yönelik olarak toplanmıştır. Toplanan nitel veriler Word ortamında Ö¹,...Ö⁴⁰ olarak isimlendirilmiş ve tek bir dosya halinde toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde öncelikle iki farklı araştırmacı ayrı ayrı değerlendirmiş ve verilerin çözümlemesini yapmıştır. Her iki araştırmacı verilerden kod ve temalar oluşturulmuştur. Daha sonra oluşturulan kod ve temalar arasında puanlayıcılar arasında güvenilirliği sağlamak için Cohen (1960) tarafından önerilen Kappa istatistik tekniği kullanılmıştır. Kappa değeri 0,95 olarak hesaplanmıştır. Landis ve Koch (1977) bu değer mükemmel derecede uyum olduğunu göstermektedir. Toplanan nicel veriler normallik dağılımlarını kontrol etmek için öncelikle Shapiro-Wilk testlerine (N>30) tabii tutulmuşlardır. Test sonucunda uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşlerini belirleme ölçeğinin Kolmogorov-Smirnov testi sonucu *p* değeri 0,20 ve yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeğinin Kolmogorov-Smirnov testi sonucu *p* değeri 0,20 olarak hesaplanmıştır. *P* değerlerinin 0,05'ten büyük olması nedeniyle verilerin normal dağılıma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre de istatistikler parametrik analizler ile devam edilmiştir. Ölçekler arasında var olan ilişki ve farkların belirlenmesi için bağımsız örneklem t-testi ve korelasyon analizi testleri yapılmıştır. Korelasyon testi yapabilmek için Tabashnick ve Fidell'e göre örneklem sayısının en az N>50+8m olması gerekir. Bu sebeple Sperman Korelasyonu ile çalışmaya devam edilmiştir. Korelasyon analizinin yorumlanmasında Karagöz'ün (2016) belirtmiş olduğu puan aralıkları dikkate alınarak yorumlanmıştır. Değerler, çok zayıf (±0.00 ile 0.25), zayıf (±0.26 ile 0.49), orta (±0.50 ile 0.69), yüksek (±0.70 ile 0.89) ve çok yüksek (±0.90 ile 1.00) şeklinde yorumlanmıştır.

Süreç

Araştırmanın süreci 15 haftalık çevrimiçi yaratıcı drama planları ile uygulanacak şekilde planlanmıştır. Ders saatlerinin resmi ve milli tatillere gelmesi sebebi ile 2 ders (4 saat) yapılamamıştır. Çevrimiçi yaratıcı drama oturumları 2021-2022 eğitim öğretim döneminde bir ders dönemi boyunca toplamda 13 hafta olmak üzere 26 saat uygulanmıştır. Ders planları 50'+60' olacak şekilde planlanmış ve uygulanmıştır. Uzaktan eğitimde çevrimiçi eğitim ortamı platformu olarak Google Classroom uygulaması kullanılmıştır. Derslerde kamera açma zorunluluğu bulunmaktadır ve derse kayıt olmadan önce öğrencilere bu bilgi verilmiştir. Süreçte her gelen öğrenci derste kamerasını açmış ve kendisine verilen görevlerini yerine getirmiştir. İlk haftalarda süreçte zorlanmalarına rağmen ilerleyen haftalarda öğrenciler daha rahat ve derse daha aktif şekilde katılım sağlamışlardır. Öğrenciler ile çevrimiçi eğitimde ilk hafta tanışma atölyesi ile (isim oyunu, yoksa sen de mi? A/B ikili doğaçlama, alfabe sohbeti, karakter yarat, sanat avı ve değerlendirme) grubun birbiriyle kaynaşması sağlanmıştır. Bu atölyede grubun, birbirlerini tanımaları ve arkadaşların bilmedikleri yönlerini öğrenmeleri sağlanmıştır. Bu kısımda yaratıcı dramının tanışma ve kaynaşma etkinlikleri kullanılmıştır.

İkinci hafta grup (takım) çalışması ve birlikte hareket etme konularına değinilmiştir. Bu etkinlikte grupça hareket etme, eş zamanlı planlama yapma becerileri üzerine çalışılmıştır. Örneğin sesler çarpışmadan sayma etkinliği yapılmıştır. Bu etkinlikte öğrencilerden 1'den 20'ye kadar sayı saymaları istenir. Ama sayı sayarken iki ya da daha fazla kişi aynı anda aynı sayıyı söylerse sayma baştan başlar. Bu etkinlik ile öğrenciler grupça strateji geliştirip birbirlerini sırlamaları gerekmektedir. Üçüncü hafta uyum çalışması yapılmış ve grubun birbirini ile uyumlu şekilde hareket etmesi sağlanmıştır. Bu etkinliklerde grup üyelerinin birbirini takip etme, süreçte ortak karar alıp var olan problem durumuna çözüm geliştirme, strateji belirleyip ortak hareket etme gibi becerilerine yönelik atölye uygulanmıştır. Dördüncü hafta doğaçlama ve rol oynama, jest, mimik ve iletişim becerilerine odaklanılmıştır. Beşinci hafta yaratıcı drama ve oyun etkinliği ile dramada oyunun kullanımına yönelik uygulamalar yapılmıştır. Altıncı haftada iletişim eksiklikleri-engeller üzerine çalışılmıştır. Yedinci hafta empati ve duygudaşlık konularına yer verilmiştir. Sekizinci haftada toplumsal sorunlar üzerine odaklanmış ve sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik planlar uygulanmıştır. Dokuzuncu hafta şiir ve yaratıcı drama üzerine çalışılmıştır. Onuncu hafta resim ve yaratıcı drama üzerine çalışılmış ve Picasso'nun eserlerinin birçoğu ilk oturumda incelenmiş, ikinci oturumda Guernica eseri üzerinden savaş ve toplumsal etkisi üzerine çalışma yapılmıştır. On birinci hafta bir yaratıcı drama planı oluşturma süreci hakkında plan anlatılmış ve örnek bir plan örneği üzerinden çalışılmıştır.

Son iki hafta öğrencilerin kendi hazırladıkları drama planları kontrol edilerek düzeltmeler yapılmıştır. Her öğrencinin kendine ait uygulama yapacağı bir çevrimiçi/yüz yüze drama planları ellerinde olmuştur. Öğrencilere dersin başında çalışmadan elde edilecek verilerin bilimsel bir çalışma için kullanılacağı ifade edilmiştir. Daha sonra ders başlamadan önce ölçekleri doldurmaları rica edilmiştir. Çalışmanın gönüllülük esasına dayalı olduğu ifade edilmiş ve herhangi bir notlandırmaya tabi tutulmayacakları belirtilmiştir. Ama çalışmaya katılım sağlamları dersi değerlendirme için önemli olduğu ifade edilerek öğrencilerin formu eksiksiz doldurmaları teşvik edilmiştir. Ayrıca dersin işleme ile birlikte ders sonunda katılım sağlayan her öğrencinin o oturum hakkında düşüncelerini ifade etmeleri istenilmiş ve kayıtlardaki ifadeler her hafta düzenli olarak

word ortamına aktarılmıştır. Daha sonra final sınavı ile birlikte öğrencilere anket formu soruları iletilmiş ve doldurmaları rica edilmiştir. Final sınavı haricinde sorular olarak çevrimiçi forma aktarılmış ve öğrenciler tarafından doldurulmuştur.

Güvenirlilik ve Geçerlik

Nicel veriler ve nitel veriler toplanmadan önce öğrencilere neden verilerin toplandığı hakkında bilgi verilmiştir. Etik kurul izinlerinin olduğu ifade edilmiş ve çalışmada toplanan verilerin bilimsel bir amaç için kullanılacağı için eksiksiz ve doğru şekilde toplanmasının öneminden bahsedilmiştir. Öğrenciler dersin eğitmeni tarafından dönemin başında ve sonunda bilgilendirilmiş ve verdikleri bilginin araştırma için önemine vurgu yapılmıştır. Bu şekilde öğrencilerin hem nicel hem de nitel soruları eksiksiz ve doğru şekilde doldurmalarına önem verilmiştir. Nitel araştırmaların geçerlik ve güvenirliliği, toplanan verilerin katılan grubun söylemlerine uyum derecesine göre sağlanmaktadır. Şencan (2005) yorumlamalarda gerçeğe uygun ölçüde sınındığında güvenilir olduğunu belirtmiştir. İçerik analizin güvenirliliğini sağlamak adına kararlılık, tekrarlanabilirlik ve doğruluk ölçütlerine bakılmıştır. Bu üç ölçütün nitel analizlerde güvenirlilik için önemli olduğunu düşünülmektedir. Nitel verilerde Krippendorff (2004) kararlılık analizleri yapılan verilerin tekrarlanan analiz süreçlerinde farklı araştırmacılar tarafından yapıldığında yine aynı durumu vermesi olarak ifade edilmiştir. Tekrarlanabilirlik, araştırmacı tarafından üst üste yapılan kodlamalarda, yeni kodlandığında ortaya çıkan temaların benzer ya da aynı olmasıdır. Doğruluk ise sürecin özelliklere uygunluk derecesi olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda güvenirlilik için öncelikle analizler yapılmış ve katılımcı gruptan öğrencilerin görüşlerine sunulmuştur. Bu şekilde yapılan uygulama üye kontrolü şeklinde ifade edilmektedir. Yazılı verilerin güvenirliliği üye kontrolü bu şekilde sağlanmıştır. Daha sonra araştırmacılar verileri kodlamışlardır. Tema ve kodlar karşılaştırılmıştır. İki araştırmacı verileri iki hafta ara ile yeniden okumuş ve kodlamıştır. Hem kodlayıcılar arasında hem de kendi içinde verilerin analizlerin tutarlı olup olmadığı kontrol edilmiştir. Bu şekilde kararlılık konusundaki güvenirliliği sağlanmıştır. Daha sonra veriler eğitim bilimleri alanında doktora derecesinde bir kişiye daha gösterilerek eş uzman görüşü alınmış ve tekrarlanabilirlik ölçütü sağlanmıştır.

Bulgular

Bu kısımda çalışmanın veri toplama araçları ile toplanan nitel ve nicel verilerin analizleri yer almaktadır. Bölüm iki ayrı başlık altında yapılandırılmış ve sonuç bölümünde yorumlanmıştır.

Nicel Verilerin Analizine İlişkin Bulgular

Çalışmanın nicel ölçekleri ile toplanan verilerin analizleri tablolar halinde aşağıda yer almaktadır.

Uzaktan eğitime yönelik tutum ve yaratıcı drama dersine yönelik tutum görüşlerinin analizleri tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1

Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum ve Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutum Görüşlerinin Betimsel İstatistikleri

	Boyut	N	Min.	Max.	\bar{X}	S
Yaratıcı drama	Yaratıcı drama	40	127	203	165,03	16,19
	Kişisel Uygunluk	40	6	30	15,18	7,48
Uzaktan eğitim	Etkililik	40	5	25	10,43	6,29
	Öğreticilik	40	4	20	15,95	4,21
	Yatkınlık	40	3	15	5,90	2,90
	Toplam	40	18	89	47,45	13,00

Öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutum puanlarının ortalama değerleri (\bar{x} =165,03, ss =16,19) yüksekken, uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum puanları (\bar{x} =47,45, ss =13,0) orta düzeydir. Öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum ortalama puanlarının en yüksek olduğu boyut öğreticilik (\bar{x} =15,95, ss =4,21) ve kişisel uygunluk (\bar{x} =15,18, ss =7,48) boyutlarında olduğu, en düşük puanında yatkınlık boyutlarında (\bar{x} =5,90, ss =2,90) olduğu görülmektedir. Öğrencilerin tutum puanlarına bakıldığında uzaktan eğitimden kısmen memnun oldukları, yaratıcı drama dersinden ise memnun oldukları ifade edilebilir. Yaratıcı dramanın uzaktan eğitim sürecinde kişisel uygunluk ve öğreticilik boyutunda daha etkili olduğu söylenebilir. Yatkınlık boyutunda düşüklüğün bu sürece öğrencilerin hazır olmadığını göstermektedir.

Uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğine dair yapılan analiz sonuçları tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılık Gösterip Göstermediğine Dair Analizlerin Sonuçları

	Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	Ss	t	p
Yaratıcı drama	Yaratıcı drama	Kadın	29	164,45	15,23	-0,36	0,720
		Erkek	11	166,55	19,22		
Uzaktan eğitim	Kişisel Uygunluk	Kadın	29	14,59	6,86	-0,81	0,43
		Erkek	11	16,73	9,09		
	Etkililik	Kadın	29	10,34	6,33	-0,13	0,90
		Erkek	11	10,64	6,50		
Uzaktan eğitim	Öğreticilik	Kadın	29	15,97	4,31	0,04	0,97
		Erkek	11	15,91	4,18		
	Yatkınlık	Kadın	29	5,86	3,09	-0,13	0,90
		Erkek	11	6	2,45		
	Toplam	Kadın	29	46,76	13,23	-0,54	0,59
		Erkek	11	49,27	12,83		

Çalışma grubunda yer alan öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutum puanlarının ortalama değerleri (t =-3,36; p >0,01) ile uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum puanları (t =-0,54; p >0,05) ortalamalarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermediği

tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}=166,55$, $ss=19,22$) kadın öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutum puanlarından ($\bar{x}= 164,45$, $ss=15,23$) daha yüksektir. Erkek öğrenciler ($\bar{x}= 166,55$, $ss=19,22$) kadın öğrencilerden ($\bar{x}= 164,45$, $ss=15,23$) daha fazla yaratıcı dramaya yatkın olduklarını düşünmektedirler. Katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının ($t=-0,54$; $p>0,05$) ve kişisel uygunluk ($t=-0,81$; $p>0,05$) puanları ile etkililik puanları ($t=-0,13$; $p>0,05$), öğreticilik puanları ($t=0,04$; $p>0,05$), ve yatkınlık ($t=-0,13$; $p>0,05$) puanlarının cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Erkek öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının ($\bar{x}= 49,27$, $ss=12,83$) kadın öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarından ($\bar{x}=46,76$, $ss=13,23$) daha yüksektir. Erkek öğrencilerin kişisel uygunluk ($\bar{x}= 6,73$, $ss=9,09$), etkililik ($\bar{x}=10,64$, $ss=6,50$) ve yatkınlık ($\bar{x}= 6$, $ss=2,45$) boyutlarında kadın öğrencilere göre daha yüksek ortalamaya sahiplerdir. Öğreticilik boyutunda kadın öğrencilerin öğreticilik ($\bar{x}=15,97$, $ss=4,31$) boyutu erkek öğrencilerin ortalama puanlarının fazla olduğu tespit edilmiştir. Tablo yorumlandığında uzaktan eğitim sürecinde cinsiyet açısından istatistiksel açıdan herhangi bir fark yaratmamasına rağmen erkek öğrencilerin süreçten daha memnun oldukları kişisel uygunluk, etkililik ve yatkınlık boyutlarında özellikle memnun oldukları ifade edilebilir.

Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ile uzaktan eğitime yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirlemek için yapılan Sperman Korelasyon analizi sonuçları tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3

Araştırmanın Değişkenleri Arasındaki İlişkilere Sperman Korelasyon Analizi

Boyut	1	2	3	4	5	6
1 Yaratıcı drama	1	-,024	,055	-,078	-,137	,144
2 Uzaktan eğitim		1	,873*	,859*	,750*	,170
3 Kişisel Uygunluk			1	,854*	,459*	-,021
4 Etkililik				1	,504*	-,148
5 Öğreticilik					1	,083
6 Yatkınlık						1

* $p<0,05$ $p<0,01$

Sperman korelasyon analizi sonuçları incelendiğinde öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutumları ile uzaktan eğitime yönelik tutumları arasında ($r=-0,02$; $p<0,01$) düşük bir ilişki mevcuttur. Uzaktan eğitime yönelik tutum ölçeği toplam puanı ile kişisel uygunluk ($r=0,873$) ve etkililik ($r=0,859$) arasında yüksek, yatkınlık ($r=0,170$) ile zayıf ilişki mevcuttur. Kişisel uygunluk ile Etkililik boyutu ($r=0,854$) yüksek, öğreticilik boyutu ile ($r=0,504$) orta bir ilişki mevcuttur. Etkililik ve öğreticilik boyutunda ($r=0,750$) yüksek düzeyde bir ilişki olduğu görülmektedir.

Nitel Verilerin Analizine İlişkin Bulgular

Çevrimiçi yaratıcı drama dersi sonrasında öğrencilerden uzaktan eğitime ilişkin görüşlerini ortaya çıkarmak için çevrimiçi ortama aktarılan anket formu doldurtulmuştur. Verilerin analizleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Uzaktan eğitimde çevrimiçi yaratıcı drama dersi ve aldığınız diğer uzaktan dersleri düşündüğünüzde uzaktan eğitim sürecini nasıl tanımlarsınız sorusuna verilen cevapların analizleri tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4

Uzaktan Eğitim ile Alınan Yaratıcı Drama Dersi ile Diğer Dersler Arasındaki İlişki ve Farklar

Tema	Yaratıcı Drama Dersi	f	Diğer Dersler	f
Farklar	Sürece dâhil olma	40	Sürece dâhil olamama	35
	Derse isteyerek katılma	40	Derse Zorunlu Katılım	25
	Eğlenceli bir ders	40	Sıkıcı dersler	30
	İletişim becerilerinde artış	36	İletişim sıkıntısı	20
	Motivasyonu artırma	30	Motivasyonu düşürme	13
	Grupla çalışma imkânı	20	Bireyselleştirme	5
	Sınıf arkadaşlarını yakından tanıma	15	Sınıf arkadaşları ile konuşamama	5
	Katılma için mekân şartı olmaması	25	Katılma için mekân şartı olmaması	25
Benzerlikler	Tekrar etme olanağı	20	Tekrar etme olanağı	20
	Derse istediğin zaman katılma ve çıkma	7	Derse istediğin zaman katılma ve çıkma	7
	Bilgiye erişim imkânı	3	Bilgiye erişim imkânı	3

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde uzaktan eğitimde aldıkları yaratıcı drama dersi ve diğer uygulamalı dersleri kıyasladıklarında benzerlik ve farklılıklar temasında görüş bildirdikleri görülmektedir. Nicel veriler incelendiğinde öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutum puanlarının ortalama değerleri yüksekken, uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu süreçte öğrencilerin yaratıcı dramaya dersinin etkisi olduğu görülmektedir. Öğrencilerin yaratıcı drama dersi ile uzaktan eğitimde sürece daha çok dâhil olma, derse isteyerek katılma, eğlenceli bir ders olması, iletişim becerilerinde artışa sebep olma, motivasyonlarını artırma, grupla çalışma imkânı, sınıf arkadaşlarının bilmedikleri özelliklerini öğrenme gibi birçok yönden avantaj sağladıkları bir dönem geçirdikleri anlaşılmaktadır. Uzaktan eğitimde yaratıcı drama dersine kıyasla diğer derslerde sürece dâhil olmada zorluklar yaşadıkları, zorunlu katılım gösterdikleri, sıkıcı dersler olduğu için süreçten memnun olmadıkları, iletişim kuramadıkları, sürekli uzaktan olduğu için motivasyonlarının düştüğü, tek ve yalnız hissettikleri, sınıf arkadaşları ile kaynaşamadıkları gibi olumsuzluklar ile mücadele ettiklerini ifade etmişlerdir. Süreçte uzaktan eğitimin tekrar etme, mekân şartı olmaması, istediği zaman derse katılma ya da çıkma ve bilgiye kolay erişim imkânları nedeni ile faydalı gördükleri süreçlerinde olduğunu belirtmişlerdir. Sürece ilişkin öğrenci görüşleri incelendiğinde

Ö²: “yaratıcı drama dersi haftalık ders programında gelmesini dört gözle beklediğim derslerden biridir.”,

Ö⁵: “...yaratıcı drama dersini gerçekten çok sevdim yıllardır aynı sınıfta okuduğum arkadaşlarımın bilmediğim ne çok yönü olduğunu keşfettim.”

Ö⁹: “...uygulama dersleri o kadar sıkıcıydı ki çoğunlukla derse girdim ama Verim alamadım.. Ama yaratıcı drama dersinde kamera açmamız sürekli konuşmamız her an bize görev gelecek diye beklememiz derse daha çok motive olarak dinlememe sebep oldu.”

Ö¹¹: “Yaratıcı drama dersi kesinlikle harika iyi ki bu dersi almaşım, seçmeli olduğu için alsam mı almasam mı diye düşündüğüm derslerden biriydi hocamızı tanımadığım için tereddütle aldım ama iyi almışım grup arkadaşlarımla ile pandemi zamanı çok eğlenceli vakit geçirdik, en mutsuz anlarımda bile bu ders ile mutlu oldum.”

Ö²⁹: “Hocalarımız ellerinden geldiğinde iyi geçmesi için uğraştılar ama dersi işleme yöntemleri sıkıcıydı. Yaratıcı drama dersinde o kadar çok eğlendim ve güldüm ki annemler derste olmadığını düşündükleri için bazen odaya gelip onlar da dersi dinledi ve annem öğrencilerine de öğrendiklerini uyguladı. Hocam hem kendi adıma hem de annem adına iyi ki varsınız ve bu dersi pandemi zamanı işledik. Pandemi zamanında da derslerin aslında eğlenceli şekilde işleneceğini gösterdiniz bize ve hepimize” düşünceleri ile süreçten aldıkları verimi ifade etmişlerdir.

Acil uzaktan eğitim hakkında ne düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevapların analizleri tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5

Acil Uzaktan Eğitim Hakkındaki Genel Görüşler

Tema	Kodlar	f
Olumlu	Verilere ve derslere erişim imkânı	35
	Zaman sınırının kalmaması	10
	Her yerden bilgiye erişim	8
	Bilgisayar becerilerinin artışı	5
	Yaratıcı drama dersini alma	4
Olumsuz	Verimsiz	30
	Tek düze anlatım	25
	Ödev yüklemesi	20
	Sürekli ekrana bakma	10
	Kamera açılmadığı için boş dinleme	5
	Motivasyon eksikliği	5

Öğrencilerin genel itibari ile acil uzaktan eğitime bakış açısı olumsuz yöndedir. Süreçte olumlu gördükleri durumlar olsa da genel itibari ile derslerden istedikleri verimi alamadıkları tespit edilmiştir. Acil uzaktan eğitimin dezavantajı olan ekranı izleme, hocaların sunu şeklinde anlatım yapması, ekran başında oturma zorunluluğu, kamera açılmayan derslerde sadece sesi dinleme, gerekli motivasyonu sağlayamama sorunlarının olduğu görülmektedir. Olumlu olarak ders kaynaklarına erişme, istedikleri zaman istedikleri dersi ve kaynaklara erişim imkânı, saat sınırlaması ile gece gündüz kavramının kalkması, her yerden kaynaklara erişim, bilgisayar becerilerinde artış meydana gelmesi gibi olumlu özelliklerin olduğu görülmektedir.

Ö¹⁸: “uzaktan eğitimin avantajları var ama olumsuzlukları da gerçekten çok fazla.”

Ö²¹: (Bazı)“hocalarımızın anlatım tarzını sevmediğim için uzaktan eğitimi tercih etmiyorum keşke daha eğlenceli işleyebilseylerdi.”

Ö²²: “dersler drama dersi gibi geçse iyi olabilirdi ama olmadı. Hep ödev vermeleri, sürekli ekran başında durmak vb sebeplerden motivasyonumun azaldığını düşünüyorum.”

Ö¹²: “hocamızın biri biz kamera açmıyoruz diye kendisi de açamadı. Hoca açmayınca bizlerde ... açmadık...” düşünceleri ile süreçte yaşanan olumsuz durumları ifade etmişlerdir.

Çevrimiçi yaratıcı drama dersi hakkında ne düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevapların analizleri tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6

Çevrimiçi Yaratıcı Drama Dersine İlişkin Görüşlerinin Analizi

Tema	Kodlar	f
Yaratıcı drama dersine özel avantaj	Kesinlikle eğlence	40
	Sürekli Anda Kalma	30
	Çok keyifli	30
	Grupla uyum	15
	Planlı ders işleme	12
	Öğrendiklerimizi uygulama	9
	Sınıfı yakından tanıma	8
	Mutsuz anlarımızda bile derse girme isteği	3
	Merak duygumuzu tetikleme	3

Çevrimiçi yaratıcı drama dersine ilişkin görüşleri sorulduğunda öğrencilerin çok mutlu oldukları, eğlendikleri, sürekli anda kaldıkları, keyif aldıkları, grupla uyum içinde çalıştıkları, planlı şekilde ders işledikleri, öğrendiklerini uygulayabildikleri, sınıf arkadaşlarını yakından tanıdıkları, mutsuz anlarında bile derse girdikleri ve merak duygularını tetikleyen bir ders işlediklerini ifade etmişlerdir. Yaratıcı drama dersine yönelik öğrencilerin herhangi bir olumsuz ifade kullanmadıkları görülmektedir.

Ö¹: “pandemi zamanı eğlendiğim tek ders diyebilirim.”

Ö⁹: “dersi kesinlikle takip ettim ve sürekli aktif bir katılım gösterdim çevremdeki hiç birey dikkatimi dağıtmadı hatta bazen ailem bile yanımda oturum dersi dinledi ve eğlendiler onlar bile yaratıcı drama dersimi bekler oldular.”

Ö²⁵: “grupça çok iyi uyumlu çalıştık başlarda uyumu yakalamakta zorlanıyorduk ama o kadar çok uygulama yaptık ki sonrasında biz bile şaşırдық nasıl bu kadar uyumlu çalışabildik diye.”

Ö²⁹: “hocamızın her hafta yeni bir konu ile gelip farklı etkinlikler yapması çok hoşuma gidiyor. Her seferinde yeni şeyler öğreniyorum ve öğrendiklerimi farklı derslerde kullanabildim. Eminim ki alana çıktığımda bu öğrencilerimi uygulayabileceğim keşke daha önce bu dersi alsaymışız birinci dönem mesela hatta belki 2-3. sınıfta çünkü dersi eğlenceli şekilde anlatmanın yolu bu yöntemden geçiyor ve öğrencilerin dikkatini topluyor bence her öğretim üyesinin bu dersi almalı dersine eğlence katmalı.”

Ö³⁹: “bu dönemde çok mutsuz olaylar yaşadım çoğu derse girmedim ve kayıttan vakit buldukça izledim ama yaratıcı drama dersine hep girdim hiç kaçırmadım. Kaçırsam üzüldüm hatta birkaç arkadaş elektrik gitmesi ya da interneti çekmediği için derse giremediğinde üzüntülerini dile getirmişlerdi ve arayıp neler yaptığımız hakkında saatlerce konuştuğumuzu hatırlıyorum.”

Ö⁴⁰: “hocamız her hafta nasıl böyle merak duygumuzu tetikleyecek etkinlik yapıyor şaşıyorum acaba bu hafta neler var diye hocamızın her pazartesi yüklediği ders planını inceliyordum hiçbir dersi bu kadar sıkı takip ettiğimi hatırlamıyorum, hocam sizi seviyoruz gerçekten hayatımıza güzel dokunuşlar sağladınız” düşünceleri ile süreçten aldıkları verimi ifade etmişlerdir.

Uzaktan eğitim ile yeni dönemde de eğitim alma hakkında ne düşünüyorsunuz sorusuna verilen cevapların analizleri tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7*Uzaktan Eğitim ile Yeni Dönemde Eğitim Alma Durumuna İlişkin Analiz Sonuçları*

Tema	Kod	f
Olabilir	Verim alabildiğim için olabilir	5
Hayır	Bence kesinlikle yüz yüze	35

Öğrencilerin görüşleri incelendiğinde yüz yüze eğitimi tercih ettikleri görülmektedir. Kişisel olarak şartlarından dolayı verim alan öğrencilerin uzaktan eğitim ile de devam edilmesinde herhangi bir sakınca olmadığı görülmektedir. Öğrencilerin sürece ilişkin görüşlerine ait alıntılar aşağıda yer almaktadır.

Ö³²: “uzaktan eğitimin avantajlı yanları olsa da yüz yüze eğitimi tercih ederim”,

Ö³⁶: “uzaktan eğitim benim için verimsizdi yaratıcı drama dersinden verim alsam da alan derslerimden verim alamadığım için kendimi yetersiz hissediyorum”,

Ö²²: “tüm dersler yaratıcı drama gibi işlenseydi belki verimli olabilirdi”,

Ö²: “bence yüz yüze eğitim olmalı eminim yaratıcı drama dersi yüz yüze olsa daha da eğlenebilirdik”,

Ö²⁶: “çalıştığım için benim için avantajlıydı seneye de bu şekilde işlenebilir benim için sorun olmaz”,

Ö²⁹: “bir anne olarak bence iyiydi verimde aldım bence olabilir”,

Ö²⁰: “verim aldığım için bence olabilir ama yüz yüze de olabilir” ifadelerinden yüz yüze eğitimi tercih ettikleri görülmektedir.

Acil uzaktan eğitimde derslerin nasıl işlenmesi gerektiğini düşünüyorsunuz? sorusuna verilen cevapların analizleri tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8*Acil Uzaktan Eğitimde Derslerin İşlenme Şekline İlişkin Görüşlerin Analizi*

Tema	Kod	f
Öğretmene düşen sorumluluklar	Eğlenceli işlemeli	40
	Derse aktif katılım sağlamalı	40
	Bizleri aktif tutmalı	40
	Etkileşimli ders işlemeli	40
	Öğretmen kamera açmalı	30
	Öğrencinin kamera açmasını zorunlu tutmalı	25
	Dikkat çekici ders işlemeli	25
	Merak duygumuzu tetiklemeli	20
	Oyun eklemeli	15
	Düz anlatım yapmamalı	12
	Sürekli kendi konuşmamalı	11
	Materyalleri dikkat çekici olmalı	11
	Zengin bir içerik ile dersi planlamalı	8

Acil uzaktan eğitimde derslerin işlenme şekline ilişkin görüşlerin eğlence, aktif katılım, etkileşimli ders işleme, konularına ağırlık verdikleri aynı zamanda hem kendilerinin hem de dersi

işleyen öğretmenlerinin kameralarının açık tutulması gerektiğini ifade etmişlerdir. Dersleri işlerken dikkat çekici olması, merak duygularını tetiklemesi, oyunları sürece dahil etmesi, düz anlatım yapmaması, sürekli kendisinin konuşmaması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin alıntıları aşağıdaki gibidir.

Ö⁷: “uzaktan eğitimde kesinlikle eğlenceli ders işlemeli hoca yoksa zaten sıkıcı pandemi de derslerde sıkıcı olunca hiç çekilmiyor” ,

Ö⁹: “kesinlikle bizleri derste aktif kılmalı hoca yoksa boş ekrana bakıyor gibi oluyoruz...” ,

Ö¹⁸: “yaratıcı drama dersinde kamera açma zorunluydu ve sanki sınıfta yüz yüze eğitimde gibiydik ben arkadaşlarımız görüp duyunca çok mutlu oldum ve verim aldık diğer derslerde zorunlu olmadığı için genelde herkesin kamerası kapalı oluyor hatta bazı hocalarımızın bile kapalı oluyor düşünün saçmalığı” ,

Ö²⁶: “derse oyun eklenmeli oyun oynadıkça derse ilgimiz arttı”

Ö³⁸: “sadece slayttan ders anlatan hocaların dersinden hiç verim almadım ama sohbet havasında konuşan anlatan derslerden daha keyif aldım” ,

Ö³⁹: “yaratıcı drama dersine hocamız çok iyi hazırlanıp geliyordu her seferinde ilgimizi ve merakımızı gideriyordu diğer dersler slayttan anlatılınca bir dersin iyi yapılandırıldığında ne kadar verimli olduğunu görmüş olduk tüm sınıfça. Sınıfta herkes ders sonrası ya da diğer derslerde bu dersi konuşuyordu keşke diğer hocalarda derse girip öğrenceler de bu şekilde ders işleseler” ifadelerinden nasıl bir eğitim istedikleri anlaşılmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışma, Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin acil uzaktan eğitim sürecindeki yaratıcı drama dersine ilişkin tutum düzeyleri ve çevrimiçi canlı derslere ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma sonucunda öğrencilerin yaratıcı drama dersi ile işlenen uzaktan eğitim sürecinden memnun oldukları anket sorularına verdikleri cevaplardan anlaşılmaktadır. Öğrencilerin ifadelerinden acil uzaktan eğitimde sosyalliğin ve etkileşimin az olması gibi olumsuz durumların olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Yaratıcı drama dersinin etkileşim kurmaya yardımcı olması ve sosyalleşme sağlaması sebebi ile acil uzaktan eğitim sürecindeki bu olumsuzlukların önüne geçildiği belirlenmiştir. Uzaktan eğitimin hem avantajları hem de dezavantajları olduğu bilinmektedir. İlgili çalışma ile bu süreçler hakkında öğrencilerden ayrıntılı görüşler alınmıştır. Moore ve Kearsley (2011) uzaktan eğitimde etkileşim ve iletişimin önemli olduğuna vurgu yapmıştır. Benzer şekilde uzaktan eğitim sürecinde eğitim alan öğrenciler yaratıcı drama dersinde etkileşimin ve iletişimin çok yüksek olduğuna vurgu yaparken diğer derslerinde aynı etkileşim ve iletişimi sağlayamadıklarını ifade etmişlerdir. Kırallı ve Alıcı (2020) erkek öğrencilerin uzaktan eğitime daha yatkın olduğunu yaptıkları çalışma ile ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde bu çalışmada da erkek öğrencilerin uzaktan eğitime ilişkin tutumlarının kız öğrencilere nazaran daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Doğan (2020) ise kız öğrencilerin uzaktan eğitime daha yatkın olduğu sonucuna ulaşmıştır. İlgili çalışmada kız öğrencilerin uzaktan eğitimin öğreticilik alt boyutunda yüksek puan aldığı görülmektedir. Bu durumun kız öğrencilerin sürece daha çabuk dahil olmalarından kaynaklanmış olduğunu düşündürmektedir. Erkek öğrencilerin ise uzaktan eğitime yatkın olma puanlarının yüksek olmasını yüz yüze eğitimde de derslerde erkek öğrencilerin dinleyen konumda daha fazla olmasından dolayı çevrimiçi eğitimde de dinleyerek süreden daha fazla verim almış olabilecekleri düşünülmektedir. Ayrıca kültürel olarak ataerkil bir aile yapısına sahip bir ülke olmamız nedeni ile kız öğrencilerin

evdeki sorumluluklarının artması ve ev yaşamında yapacakları işlerin olması sebebiyle kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha düşük puan almış olmalarının sebebi olabilir.

Türkiye'nin hayat şartları düşünüldüğünde pandeminin yaşamın her yönüne etkisinin olduğu gibi çalışma yaşamına da etkisi olmuştur. Bu dönemde ders saatlerinin esnek ve dönüşümlü olması sebebi ile hem çalışıp okuyan birçok öğrenci olmuştur (Özkanan, 2022). Sadece bu dönem için değil, aslında hayat şartlarından dolayı devamlılık arz eden bir yapı ile uzaktan eğitimin yapılması önerilmektedir. Örneğin Kırık (2014) Türkiye de maddi ve fiziki koşulların kısıtlı olmasından kaynaklı olarak tüm yaş grupları için uzaktan eğitimin zorunluluk olduğunu belirtmiştir. Pınar ve Akgül (2020) uzaktan eğitimin faydalı olduğunu belirtmiştir. Çünkü esnek zaman şartları nedeni ile tercih edildiği görülmektedir. Örneğin öğrencilerden biri de bu konuda farklı bir işte çalışıp ayrıca okuduğu için bu yöntem ile eğitim almanın çok iyi olduğunu ve devam etmesini istediğini belirtmiştir. Geri kalan öğrenciler uzaktan eğitimin hem olumlu hem de olumsuz özelliklerinin olduğunu belirtmelerine rağmen yüz yüze eğitim almanın daha iyi olacağını ifade etmişlerdir. Tüm süreç düşünüldüğünde uzaktan eğitimin ülkemizde istenilen verim düzeyinde işlenemediği belirlenmiştir. Bu sürecin önüne geçilmesi için uzaktan eğitimin işlenişinde verimi artıracak çalışmaların araştırılması gerekmektedir. Farklı yöntemlerle deney ve kontrol grupları karşılaştırması yapılarak derslerin etkililiğinin artırılma çalışmaları yapılabilir.

Acil uzaktan eğitim döneminde öğrencilerin aldıkları dersler ile birçok açıdan olumsuzluklar yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu olumsuzlukların sebeplerini çok fazla ödevlerin verilmesi, elektrik kesintisi, internet kesintisi gibi olumsuzlukların olduğunu ifade etmişlerdir. Aynı zamanda sürecin avantajlarından da bahsetmişlerdir. Literatürde benzer şekilde uzaktan eğitimde avantaj ve dezavantajlarının olduğu ifade edilmiştir. Bartolic Zlomislic ve Bates (1999) uzaktan eğitim sisteminin bireylere birçok açıdan yük getirdiğini ifade etmişlerdir. Örneğin öğrenme sorumluluklarının artması, teknik eksiklikler, aynı anda birden fazla kişinin bağlanmasından kaynaklı sorunlar... Benzer şekilde öğrencilerin bazıları aynı evde birden fazla kişinin derse girmesinden kaynaklı odaklanma sorunu, tek başına dersi dinleyebileceği oda sorunu, bilgisayar temini, internet bağlantı sorunları gibi problemler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu süreç hem sosyo-ekonomik nedenlerden kaynaklanabileceği gibi bireysel tercihlerden de kaynakladığı düşünülmektedir. Kaya (2002) uzaktan eğitimin bilgiye kolay erişim, esnek zaman, uzman bireylere ulaşma, eğitim içeriklerine sahip olma gibi avantajları olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerde bu konuda bilgiye ve kaynaklara erişim, dersleri tekrar dinleyerek tekrar etme, kaçırdıkları dersleri istedikleri zaman izleme gibi avantajları olduğunu belirtmişlerdir. Çiçeklioğlu ve Akmaz (2020) Salgın döneminde üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim sürecine ilişkin bakış açılarının belirlediği çalışmada öğrencilerin %53'ünün uzaktan eğitimi avantajlı bulduğunu, %62'sinin ise avantajlı bulmadığını belirtmişlerdir. Süreçte bireysel öğrenme ve farklılıklardan dolayı bu şekilde görüşlerin çıkmasının normal olduğu düşünülmektedir. Uzaktan eğitimde öğrenme için gerekli olan birçok durumun olmasına rağmen istenilen düzeyde başarı sağlamadığı görülmektedir. Bu sürecin genel eğitim alışkanlığı ve kültürel değerlerden kaynaklanmış olacağına inanılmaktadır. Erdem (2001) bireyin içinde yaşadığı toplumdan ve kültürden etkilendiğini belirtmiştir. Kültür değerlerin eğitimde etkisinin olduğu literatürde ifade edilmektedir (Bishop, 1988; Hofstede,1980, 2009). Aileler genelde internet dünyasının sosyal medya araçları ile eşleştirdikleri için etkili bir eğitim öğretim platformu olarak görmemektedirler. Bundan dolayı da kültürel olarak uzaktan eğitime hazır olunmadığı da düşünülmektedir. Olumsuz durumların

kaynağında kültürel değerlerin etkisinin olduğuna inanılmaktadır. Keskin ve Özer (2020) ile Drennan vd., (2005) benzer şekilde öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının olumsuz olduğu söylemişlerdir. Bu çalışmada öğrenciler yaratıcı drama dersi açısından uzaktan süreçte etkili olduğu avantajlarının olduğunu ifade etmişlerdir. Bu süreçte evde kapanma olması nedeni ile iletişim kuramadıkları, çok az kişi ile etkileşim sağladıklarını ama yaratıcı drama dersi ile eğlendikleri, keyif aldıkları, dersin gelmesini bekledikleri, etkileşim sağladıkları hatta sınıf arkadaşlarının tanımadıkları birçok özelliklerini öğrendiklerini ifade etmişlerdir. Partab (2012) alternatif bir bakış açısını benimseyerek eğitimde dramanın birincil öneminin, eğlence ve psikolojik yardım sunması, öğrencilerin kaygılarını azaltması olduğunu öne sürmüştür. Salgın döneminde bu dersin olması öğrencilerin ifadelerinden anlaşılacağı üzere streslerini azalttıkları ve eğlendikleri belirlenmiştir. Bu şekilde uzaktan eğitimin olumsuz durumlarına alternatifler oluşturulabilecek yöntem ve dersler arasında yaratıcı drama yerini alabilir. Auslander (2012), sanal teknolojilerin, başlangıçta 'maddi olmayan' veya 'bedensiz' görünseler de kullanıcı için yakınlık sağlayabileceğini savunmaktadır. Benzer şekilde bu çalışmada öğrenciler için grup arkadaşları ile sosyallik sağladığını ifade etmişlerdir. Çevrimiçi drama uygulamalarının etkili olduğu (Davis 2012; Gallagher, vd., 2020) ifade edilebilir.

Öğrencilerin anket formundaki görüşleri analiz edildiğinde uzaktan eğitimde öğretim üyesinin de süreçte yetkin olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca derslerde farklı yöntem, teknik ve araçların kullanılması gerektiğine vurgu yapmışlardır. Çiçeklioğlu ve Akmaz (2020) uzaktan eğitimde öğretim elemanlarının yetkin olmadıklarını ve uzaktan eğitim ile ders almak istemediklerini ifade etmişlerdir. Fakat bu ders kapsamında öğrenciler eğitmenin süreçte çok sıcakkanlı olması, web2.0 araçlarını kullanarak dikkat çekici şekilde dersi işleme, etkileşim ve iletişimi çok iyi sağlaması sebebi ile bu dersten çok verim aldıkları ve hem kişisel hem de gelişimsel açıdan birçok fayda sağladıklarını ifade etmişlerdir. Özellikle iletişim kurma, empati yapma, duygu durumlarının farkına varma, problem çözme, kendini ifade etme, topluluk önünde konuşma, beden dili, grupça hareket etme, liderlik özellikleri gibi birden fazla alanda kendilerine fayda sağladığını ifade etmişlerdir. Ayrıca sosyal hizmet alanlarında çalışacak olan Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaratıcı drama dersi almalarının işlerinde çok fayda sağlanacağını ifade etmişlerdir. Ege (2021) ayrıca bu alanda eğitim veren akademisyenlerinde bu eğitimi almalarının önemine vurgu yapmışlardır. Benzer şekilde öğrenciler bu derste öğrendiğim becerileri çalışma hayatımda birçok grup ile kullanabilirim diye ifade ettikleri tespit edilmiştir.

Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin yaratıcı drama dersinde öğrencilerini alanda kullanacaklarını ve aynı zamanda hali hazırda diğer derslerinde de kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Derste yaptıkları aktivitelerin çevrelerini tanımalarına ve anlamalarına yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Üstündağ (1994) yaratıcı drama ile katılımcılar kendilerini ve çevrelerini anladıklarını belirtmiştir. Benzer şekilde öğrenciler çevrimiçi yaratıcı drama dersi ile hem kendilerini hem de çevrelerinde olup bitenlere daha iyi anladıklarını ifade etmişlerdir. Akfırat (2006) yaratıcı drama dersi ile öğrencilerin iş birliği yapma, ortak paydada düşünme, eleştiri yapma gibi birçok beceri elde ettiklerini ifade etmiştir. Bu çalışmada öğrencilerin görüşlerinde grupça hareket etme, uyum sağlama hem kendilerini hem grup arkadaşlarını eleştirme ve övme, ortak konuda bir araya gelme, kendilerini ifade etme, utangaçlıklarını yenme gibi avantajlar elde ettiklerini belirtmişlerdir. Önder (2016) yaratıcı drama ile aktif olma ve deneyerek öğrenme imkânının verilmesinin çok faydalı olduğunu belirtmiştir. Benzer şekilde öğrenciler canlandırma

aşamasında rollere girdiklerinde çok etkilendiklerini sanki gerçekten o kişi benmişim gibi hissettiklerini, duygu durumlarının etkisi altına çok çabuk girdiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca bu durumları ilerde çalışma hayatında problemlili olan gruplar üzerinde uygulayarak problemlerine fayda sağlayabileceklerini ifade etmişlerdir.

Literatürde uzaktan eğitimle drama ve tiyatro derslerinin de yapılabileceğini belirtilmiş (Philip & Nicholls, 2007; Gallagher, vd., 2020) ve örnek bir tiyatro dersi uygulaması ile (McAndrew vd., 2004) başarılı bir uygulama yapılmıştır. Benzer şekilde bu araştırma ile uzaktan eğitim sürecinde çevrimiçi platformlar ile canlı derslerin yaratıcı drama dersini başarılı şekilde uygulandığı belirlenmiştir. Süreçte yüz yüze yapılan drama uygulaması ile benzer yetkinliklerin kazanıldığı ortaya konulmuştur.

Öneriler

Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin acil uzaktan eğitim sürecindeki yaratıcı drama dersine ilişkin tutum düzeyleri ve çevrimiçi canlı derse ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma sonucunda öğrencilerin yaratıcı drama dersinde verim aldıkları bu çalışma ile ortaya konmuştur. Yaratıcı drama yönteminde öğrencilerin keyif aldıkları durumları diğer acil uzaktan eğitim derslerinin çevrimiçi uygulanması sürecin daha keyifli geçmesini sağlayabilir.

Uzaktan eğitim sürecinde yaratıcı drama dersinin uygulamalı bir ders olması sebebi ile uzaktan da etkili şekilde işlendiği belirlenmiştir. Benzer şekilde diğer uygulamalı derslerinde yaratıcı dramanın öğelerini kullanarak yapılandırılması ile derslerin verimli geçmesi sağlanabilir. Uzaktan eğitim sürecinde olumsuz ve olumlu durumların olduğu bu çalışma ile de belirlenmiştir. Süreçte olumsuz durumların olumluya çevrilmesi için etkili ders planlarının herkese açık şekilde paylaşılması önerilebilir.

Acil uzaktan eğitimin ülkemizde istenilen verim düzeyinde işlenemediği yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur. Bu sürecin önüne geçilmesi için uzaktan eğitimin işlenişinde verimi artıracak çalışmaların araştırılması önerilmektedir. Farklı yöntemlerle deney ve kontrol grupları karşılaştırması yapılarak derslerin etkililiğinin artırılma çalışmaları yapılabilir. Yaratıcı drama yöntemi ile farklı uygulamalı dersler işlenerek etkisi araştırılabilir.

Türkiye'deki uzaktan eğitim sürecinde iyileştirmeler için yapılan çalışmalar göz önüne alındığında, şimdiki çalışmanın sonuçlarının, öğrencilerin uzaktan eğitimde bilgiyi öğrenirken uzaktan eğitimdeki bazı olumsuz durumların üstesinden gelmesindeki var olan etkisini ortaya koyması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda şimdiki çalışmanın sonuçlarının, farklı araştırma yöntemleri ve yaklaşımlarını kullanacak bu bağlamdaki ileri araştırmalar için iyi bir zemin teşkil edebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, şimdiki çalışmanın sonuçlarının öğrencilerin uzaktan eğitimdeki başarıları ile sosyo-kültürel indeksleri arasında olumlu ve anlamlı bir ilişki olduğu (Edge, 2009) ile Hofstede (1980, 2009)'nin kültürel değer boyutları dikkate alındığında, farklı kültür, eğitim sistemi ve özellikle de uzaktan eğitim süreçlerinde karşılaştırmayı amaçlayan ileri araştırmalar için de iyi bir örnek oluşturabileceği düşünülmektedir. Diğer taraftan, özellikle kız öğrencilerin erkeklere göre uzaktan eğitim sürecinde verim almada daha fazla çekinmelerinin altında yatan olası faktörlerin ortaya çıkarılmasına yönelik ileri araştırmaların yapılması burada önerilebilir. Ayrıca, Türkiye'de öncelikle üniversite öğrencilerin

uzaktan öğrenme sürecindeki yöntem ve yaklaşımlar üzerindeki etkisini ulusal ve uluslararası bir perspektiften birlikte ele alacak ileri araştırmalara da (farklı disiplinlerden araştırmacılarla özellikle sosyoloji ve psikoloji...) ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

Öğrenciler açısından bakıldığında süreçten daha çok verim almalarını sağlamak için farklı yöntemler ile çevrimiçi ortamda dersler işlenip hangisinden daha çok verim alındığı belirlenebilir. Bu bağlamda şimdiki çalışmanın sonuçlarının eğitmeninde süreçte etkisinin yüksek olduğu ifade edilmiştir. Geniş kapsamda bir çalışma yaparak yaratıcı drama dersini severek işledikleri öğretim elemanlarının özellikleri belirlenerek uzaktan eğitim verecek öğretmen yeterlilikleri ortaya çıkartılabilir.

Etik Kurul İzin Bilgisi: Bu araştırma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 27/08/21 tarihli 2021/662 sayılı kararı ile alınan izinle yürütülmüştür.

Yazar Çıkar Çatışması Bilgisi: Bu çalışmada çıkar çatışması yoktur ve finansman desteği alınmamıştır.

Kaynakça

- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama derslerine (okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 7-15.
- Adıgüzel, H. Ö. (2009). Determination and comparison of German and Turkish participants' perceptions of creative drama through the metaphor (simile) method. *Education and Science*, 34(153), 25.
- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama*. Yapı Kredi Yayınları.
- Akfırat F. Ö. (2006). Sosyal yeterlilik, sosyal beceri ve yaratıcı drama. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 39-58
- Altınova, H. H., & Gökçearslan Çifci, E. (2013). Yaratıcı dramının kendini tanıma düzeyine etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8(1), 28-47.
- Auslander, P. (2012). Dijital Canlılık: Tarihsel-Felsefi Bir Perspektif. *PAJ: Performans ve Sanat Dergisi* 34(3), 3 – 11. doi: 10.1162/PAJJ_a_00106
- Bal-İncebacak, B. (2021 August 7-8). Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Online Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları ve Sürece İlişkin Görüşleri, [Conference session]. Mediterranean Summit 5th International Social Sciences Congress, Mersin www.akdenizkongresi.org
- Bartolic-Zlomislic, S., & Bates, A. (1999). Investing in online learning: Potential benefits and limitations. *Canadian Journal of Communication*, 24(3), 1-17.
- Bil, E. (2012). *Hizmet İçi Eğitimde Yaratıcı Drama Yönteminin Etkililiği*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bishop, A. J. (1988). *Mathematical enculturation: A cultural perspective on mathematics education*. Dordrecht: Kluwer A. Publishers.
- Chen, R. F. (1997). *Knowledge, experience, and perspectives of teachers toward implementing creative drama in Taiwanese kindergartens*. (Unpublished doctoral dissertation) The Pennsylvania State University.

- Çiçeklioğlu, H., & Akmaz, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin uzaktan eğitim sistemine bakış açıları üzerine etkisi: Covid-19 sürecine bir bakış. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 7(60), 2939-2953. <https://doi.org/10.26450/jshsr.2103>
- Cohen, J. (1960). A coefficient of agreement for nominal scales. *Educational and Psychological Measurement*, 20(1), 37-46
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Davis, S. (2012). Liveness, mediation and immediacy – innovative technology use in process and performance. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance* 17(4), 501–516. doi:10.1080/13569783.2012.727623.
- Doğan, Y. (2020). Üniversite öğrencilerinin uzaktan çevrim-içi yabancı dil öğrenmeye yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 18(1), 483-504. <https://doi.org/10.37217/tebd.655955>.
- Drennan, J., Kennedy, J., & Pisarski, A. (2005). Factors affecting student attitudes toward flexible online learning in management education. *The Journal of Educational Research*, 98(6), 331-338.
- Edge, D. L. (2009). *Math literacy: The relationship of algebra, gender, ethnicity, socioeconomic status and avid enrollment with high school math course completion and college readiness*. Unpublished doctoral dissertation. University of North Texas.
- Ege, A. (2021). Using creative drama in social work practices with adolescents. *Journal of Society & Social Work*, 32(1), 403-420. <https://doi.org/10.33417/tsh.756815>.
- Er Türküresin, H. (2020). COVID-19 pandemi döneminde yürütülen uzaktan eğitim uygulamalarının öğretmen adaylarının görüşleri bağlamında incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(1), 597-618. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.787509>
- Erçevik, A., & Bergil, A. S. (2020). Öğretmen Yetiştirmede Yaratıcı Dramanın Kullanımı Üzerine Bir Çalışma İngilizce Öğretmenliği Adayları. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14(31), 266-290.
- Gallagher, K., Balt, C., Cardwell, N., & Charlebois, B. (2020). Response to COVID-19—losing and finding one another in drama: personal geographies, digital spaces and new intimacies. *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, 25(4), 638-644.
- Gökçe Toker, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12.
- Gökçearslan Çifci, E., & Altınova, H. H. (2012). Sosyal hizmet eğitiminde yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin empati becerisine etkisi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(2), 133-149.
- Gökçearslan Çifci, E., & Altınova, H. H. (2017). Sosyal hizmet eğitiminde yaratıcı drama yöntemiyle iletişim becerisi geliştirme: Ders uygulaması örneği. *İlköğretim Online*, 16(4), 1384-1394.
- Gravetter, J. F., & Forzano, L. B. (2012). *Research methods for the behavioral sciences* (4th Edition). Linda Schreiber-Ganster.
- Hofstede, G. (2009). Geert Hofstede's cultural dimensions. Country comparison. Retrieved September 22, 2021 from <https://www.hofstede-insights.com/country-comparison>.

- Hofstede, G. H. (1980). *Culture consequences: International differences in work-related values*. London: Sage.
- Kaaland-Wells, C. E. (1993). *Classroom teachers' perception and use of creative drama* (Doctoral dissertation), University of Washington.
- Karagöz, Y. (2016). *SPSS ve AMOS23 uygulamalı istatistiksel analizler*. Nobel Yayınları.
- Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. Pegem Yayıncılık.
- Keskin, M., & Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Keskin, M., & Özer, K. D. (2020). COVID-19 sürecinde öğrencilerin web tabanlı uzaktan eğitime yönelik geri bildirimlerinin değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 59-67.
- Kıralı, F., & Alcı, B. (2016). Üniversite öğrencilerinin uzaktan eğitim algısına ilişkin görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 8 (30), 55-83.
- Kırık, A. M. (2014). Uzaktan eğitimin tarihsel değişimi ve Türkiye'deki durumu. *Marmara İletişim Dergisi*, 21, 73-94.
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis and introduction to its methodology*. Sage Publication
- Landis, J. R., & Koch, G. (1977). The measurement of observer agreement for categorical data. *Biometrics*, 33, 159-174.
- McAndrew, P., Woods, W.I.S., Little, A., Weller, M.J. Koper, R., & Vogten, H. (2004). Implementing learning design to support web-based learning, *ldpaper-ausweb-preprint.doc*, 1-11. <https://www.researchgate.net/publication/32231530>
- Moore, M. G., & Kearsley, G. (2011) *Distance education: A systems view of online learning*. Wadsworth Cengage Learning.
- Nazlier, E. N., & Akoğlu, G. (2018). Sosyal hizmet eğitiminde yaratıcı dramanın önemi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(2), 251-259.
- Nurhasanah, E., & Maspuroh, U. (2021). The Stratta Strategy for Creative Drama Learning in the Corona Virus Pandemic. *Jurnal Basicedu*, 5(6), 5614-5623.
- Oğuz Namdar, A., Bülbül, A. N., & Çankal, A. O. (2018). Yaratıcı Drama ile Canlılar Dünyasına Yolculuk, *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 1404-1422.
- Önder, A. (2016). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özateş Gelmez, Ö. S., Öngen, Ç., & Hatiboğlu, B. (2019). Pathways from personal towards professional values: structured small-group work with social work students. *Education as Change*, 23(1), 1-25.
- Özkanan, A. (2022). Covid-19 Pandemisi ve Çalışmaya Etkisi: Dönüşümlü (Uzaktan-Evden) Çalışmayı Sevdik Mi?. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 14(1), 353-369.
- Öztürk, A. B. (2011, Aralık 15-16). Sosyal hizmet eğitiminde yaratıcı dramanın kullanımı: Yoksulluğu yaratıcı dramayla nasıl anlarız? [Conference session]. *Sosyal Hizmet Sempozyumu 50. Yılında Türkiye'de Sosyal Hizmet Eğitimi: Sorunlar, Öncelikler ve Hedefler*. Ankara. <http://sh2011.hacettepe.edu.tr/sempozyumprogram.pdf>
- Özyürek, A. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, yaratıcı drama dersinin etkililiğine yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi. *Kapadokya Eğitim Dergisi*, 1(1), 35-51.

- Partab, V. (2012). Creative Healing-An Examination of the Value of Creative Drama in Helping South African Children Deal with the Traumas of Their Lives. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 69, 487-491. doi: 10.1016/j.sbspro.2012.11.437
- Philip, R., & Nicholls, J. (2007). Theatre Online: The design and drama of e-learning. *Distance Education*, 28(3), 261-279.
- Pınar, M. A., & Akgül, D. G. (2020). The opinions of secondary school students about giving science courses with distance education during the Covid-19 pandemic. *Journal of Current Researches on Social Sciences*, 10(2), 461-486.
- Sarışan Tungaç, A., Bal İncebacak, B., & Yaman, S. (2019). Yaratıcı drama etkinliklerin fen merak duygusu üzerindeki etkileri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 162-184.
- Sarışan Tungaç, A., Yaman, S., & Bal İncebacak, B. (2018). Students' views of scientific inquiry in a creative drama activity. *Journal of Baltic Science Education*, 17(3), 367-380.
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Seçkin Yayıncılık
- Thomas, R. M. (1998). *Conducting educational research: A comparative view*. West Port, Conn: Bergin & Garvey.
- Tüzün, F., & Yörük Toraman, N. (2021). Pandemi döneminde eğitim çağındaki genç bireylerdir. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(3), 822-845.
- Üstündağ, T. (1994). Günümüz eğitiminde dramının yeri. *Yaşadıkça Eğitim Dergisi*, 37, 7-10.
- Uyungül Yılmaz, Ö., & Kaf, Ö. (2019). The effects of creative drama method on students' attitude towards social studies with respect to learning styles. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(2), 1340-1366.
- Yates, C., & Bradley, J. (2000). *Basic education at a distance: World review of distance education and open learning*. Routledge
- Yıldırım, H., & Şimşek, A. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık
- Yıldırım, S., Yıldırım, G., Çelik, E., & Karaman, S. (2014). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik görüşleri: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 365-370.
- Yılmaz, E., Kandemirci, E., Atam, G., Hepgenç, L., & Varlı, Y. (2020). *Uzaktan / Online Eğitimler İçin "Oyun"*. Eğiten Kitap.
- Yılmaz, S., & Ceylan, T. (2020). Sosyal bilgiler derslerinde drama yöntemiyle öğretimin sosyal beceri, empatik beceri ve akademik başarıya etkisi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(30), 385-412.
- Yolcu, H. H. (2020). Koronavirüs (covid-19) pandemi sürecinde sınıf öğretmeni adaylarının uzaktan eğitim deneyimleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 237-250.

Extended Summary

Problem statement

COVID-19, which has affected the whole world, has disrupted education. To reduce disruption of education due to the pandemic, there was a rapid transition to distance education. Studies of the distance education process are difficult. In this respect, it is essential to use methods that are processed such that they ensure efficiency. Creative drama is also among the proven methods (instructional efficacy and student engagement). To observe whether creative drama courses have a similar effect online, the current study was carried out.

Creative drama is generally studied with teacher candidates, so studies by groups such as social work and health faculty students are significant. Ege (2021) stated that more social work students should be trained in creative drama. Tanrıseven and Aykaç (2013) stated that teacher candidates and other students should learn creative drama. This research was carried out to evaluate the effect of the creative drama course, which was added to the Faculty of Health Sciences curriculum as an elective; it is expected to contribute to the field both in the course and in the online process. The study attempted to measure the attitudes of Faculty of Health Sciences students regarding the online creative drama method and their opinions regarding the online course.

Method

The research findings state that creative drama is very effective in helping students express themselves better. The students stated that they were more motivated to pay attention to lessons because they were actively involved in the process rather than listening passively. At the same time, the participants stated that they were eager for their weekly lessons and retain more information.

Findings

The research findings stated that creative drama is very effective in students expressing themselves better. They listen to lessons more motivating way because they are actively involved in the process rather than constantly listening to passive lessons in distance education. At the same time, the participants stated that they expect the lesson to come every week and feel good about themselves.

Discussion, and conclusion

According to the research results, distance education has both benefits and disadvantages. Moore and Kearsley (2011) emphasized that interaction and communication are essential in distance education. Likewise, students in distance education noted that interaction and communication were very high in the creative drama course and stated that they did not receive the same interaction and communication in their other courses.

Bartolic, Zlomislic and Bates (1999) stated that the distance education system burdens individuals in many ways. For example, there are increased learning responsibilities, technical deficiencies, lack of technological knowledge, information technology deficiencies and problems that occur when multiple people are online at the same time. Some of the students stated that they had problems with focus, computer availability, and internet connectivity.

However, Kaya (2002) stated that distance education has advantages, such as easy access to information, educational content, and experts, as well as time flexibility. Students have the advantages of accessing information and resources in this subject, repeating the lessons, and watching the lessons they miss at any time. The students who participated in this study taught in real time and there videos and other supplemental material that the students could access whenever they wanted.

Çiçeklioğlu and Akmaz (2020) stated that reporting in distance education are not competent and do not want to take courses with distance education. However, within the scope of this study, the students noted that they received many benefits both personally and developmentally from the

creative drama course. They found that the instructor was amiable in the process, delivered the course using Web 2.0 tools, and provided interaction and communication. In particular, they stated that it benefited them in multiple areas such as communication, empathy, awareness of emotional states, problem-solving, self-expression, public speaking, body language, teamwork, and leadership. In addition, Faculty of Health students who will become social workers are expected to benefit significantly from taking creative drama courses. The students emphasized the importance of receiving this education among academicians who teach in this field (Ege, 2021). Similarly, students stated that they could use the skills they have learned in this course with many groups in their working lives.

This study demonstrated that students get effective in creative drama classes. Applying methods that students enjoy to other distance education courses can make the process more engaging. At the same time, the instructor has a significant effect on the process. By conducting a wide-ranging study, the characteristics of the instructors they are engaging by loving the creative drama course can be determined, and teacher qualifications for providing distance education can be developed.